

Vážený pane premiére,

k projednání na schůzi vlády se blíží návrh novely obalového zákona č. 477/2001 Sb., který předkládá pan ministr životního prostředí Petr Hladík. Tento návrh má v České republice zavést povinné zálohování PET lahví a plechovek. Dopady návrhu na občany České republiky a na obce a města jsou jednoznačně negativní, což ve svém stanovisku potvrdila také věcně příslušná pracovní komise pro hodnocení dopadů regulace Legislativní rady vlády, potvrdil to rovněž rekordní počet připomínkových míst a upozornil na to ve svém usnesení i garanční výbor pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. **Níže uvádíme důvody, proč podle našeho názoru není možné novelu pustit dále do legislativního procesu, neboť novela jde evidentně proti veřejnému zájmu, zájmu občanů a zájmu obcí a měst. Žádáme Vás, aby novela obalového zákona byla zastavena na úrovni vlády a byla vrácena ministerstvu životního prostředí.**

1) Vláda se ve svém programovém prohlášení nezavázala k přijetí povinného zálohování PET lahví a nápojových plechovek, pouze slíbila, že danou věc bude analyzovat. V připomínkovém řízení odmítl návrh MŽP na povinné zálohování PET lahví rekordní počet připomínkových míst a ministerstvu se nepodařilo počet zásadních rozporů redukovat.

2) Novela poškodí občany, obce a města. Ze stanoviska pracovní komise pro hodnocení dopadů regulace Legislativní rady vlády plynou skutečně velmi vysoké náklady na vysbírané a vyříděné PET lahve v novém zálohovém systému. Komise k tomu uvádí: „*Vysoká suma nákladů nutně zatíží všechny dotčené ekonomické subjekty, a to včetně prodejců, obcí, konečných spotřebitelů a státu nevyjímaje. Předkladatel tvrdí, že náklady systému ponесou výrobci. Je zcela evidentní, že výrobci nebudou kvůli zálohovému systému snižovat své marže, zisk, ani své dividendy. Vysoké náklady tohoto nového systému se přenesou na zákazníka a ve svém důsledku povedou k dalšímu nárůstu cen potravin a spotřebního zboží. Související otázkou jsou také realizované investice do třídících linek na odpady ve velkých městech jako Praha, Brno, Ostrava, které byly realizovány v posledních letech v řádu stovek milionů korun. Se zavedením zálohového systému hrozí zmaření části těchto investic a zejména růst nákladů na jejich provoz*“.

3) Obce a města jsou dlouhodobě proti zavedení povinného zálohového systému nápojových obalů a rozvíjí komplexní systém pro splnění cílů ke všem komunálním odpadům. Oba obecní svazy SMO ČR a SMS ČR a stejně tak zásadní většina jejich členské základny opakovaně sdělují, že navrhovaná forma povinného zálohování je pro obce nevýhodná a že poškodí dosavadní systémy tříděného sběru a možnost komplexního splnění cílů ke komunálním odpadům, za které jsou obce odpovědné ze zákona. Obce návrh MŽP odmítají i se znalostí aktuálních informací o navrhovaných kompenzacích za zavedení povinného zálohování. Navrhované kompenzace jsou nesystémové pro obce a občany jednoznačně nevýhodné. Tlak na zavedení povinného zálohování vnesl nejistotu a pozastavil investice do třídících technologií rozvíjených na úrovni obcí, technických služeb a firem. Technologie třídění komunálních odpadů se zásadně liší v případě, že bude zálohový systém zaveden, anebo ne. Má to zásadní vliv na ekonomiku nakládání s komunálními, tedy obecními, odpady. Proto jsou projekty v této chvíli zastaveny, což ohrožuje splnění stanovených legislativních cílů ČR a EU ke komunálním odpadům. Odebrání hodnotných odpadů z obecních systémů povede k citelnému zdražení v oblasti realizace cílů třídění a recyklace ostatních komunálních odpadů, které stát po obcích požaduje. Upozorňujeme, že již provedené investice, včetně investic veřejných, do třídění a dotřídívání budou znehodnoceny. Zároveň jako ČR budeme investovat neúměrné prostředky do nového paralelního systému, který přinese výsledky v třídění PET podobné, jaké již dnes dosahujeme stávajícím systémem.

4) Asociace krajů ČR vyjádřila opakovaně gesčnímu ministerstvu ze všech svých organizačních úrovní a následně pak i v rámci meziresortního připomínkového řízení striktně záporné stanovisko a postup přípravy a projednávání návrhu změny zákona označuje za zcela nepřijatelný. Současně dále vyjadřuje plnou podporu stanovisek obou obecních svazů a upozorňuje důrazně na zásadní rozpory navrhovaných změn s běžícími a dotačně podporovanými projekty pro rozvoj dosavadního systému tříděného sběru komunálního odpadu.

5) Hospodářská komora označila ministerstvem navrhovaný systém za návrh z 80 let minulého století a vznesla požadavek na přepracování v mnoha oblastech a nalezení řešení, které bude moderní, ekonomicky efektivní a bude umožňovat plnění povinností ke všem obalovým odpadům, nikoli jen dvěma nejhodnotnějším komoditám.

6) Výbor pro životní prostředí Poslanecké sněmovny přijal k návrhu MŽP kritické usnesení a požaduje takové řešení, které nebude vyjímát odpady s pozitivní hodnotou z obecních systémů, neboť obcím by pak zůstaly k řešení jen problémové a hůře recyklovatelné, či nerecyklovatelné odpady. Obcím by se tedy navýšily náklady na odpadové hospodářství. Výbor rovněž požaduje, aby bylo přijato takové řešení, které bude jednoznačně přínosné pro veřejný zájem. Tedy řešení, které bude široce podporované a nikoli kontroverzní. Nic z toho předkládaná novela nespĺňuje.

7) Velké množství obcí a měst projednalo postoj k povinnému zálohování na svých zastupitelstvech v rámci výzvy obecních svazů. Výsledkem jsou písemná usnesení drtivé většiny zapojených obcí a měst, které povinné zálohování odmítají a požadují další postupný rozvoj stávajícího systému separace komunálních odpadů. Řada obcí a oba obecní svazy opakovaně vyzvaly MŽP k ustoupení od návrhu na povinné zálohování formou vracení odpadů v obchodech s potravinami. MŽP však argumenty většiny připomínkových míst, a tedy i většiny zainteresovaných subjektů v tomto směru ignoruje a trvá na schválení původního konceptu povinného zálohování, který prosazují nápojářské koncerny. Takový postoj příliš nesvědčí demokratické společnosti. Nevhodné jsou také mediální výroky ministra ŽP, že o zálohování je již rozhodnuto. Není, v demokratickém státě rozhoduje parlament, nikoli ministr. Parlament v roce 2020 povinné zálohování PET lahví jednoznačně odmítl a sdělil, že nápojářské koncerny mají možnost zavedení dobrovolného zálohování, tedy zálohování, kde náklady skutečně ponese právě výrobci nápojů. Objektivně není třeba občanům stanovovat další zbytečné povinnosti a prodražovat celý systém. Ministerstvem navrhovaný systém navíc privatizuje zisky a socializuje ztráty, a to není pro občany výhodné, není to v souladu s veřejným zájmem.

8) Řada států chce komplexní systém oběhového hospodářství pro všechny odpadové materiály - Francie a francouzská vláda opakovaně odmítá zavedení povinného zálohování PET lahví s tím, že je to nevhodné pro občany a pro obce a města. Obce a města ve Francii přinesly jasnou argumentaci o nevhodnosti systému zálohování a o nutnosti třídít a využívat všechny obalové odpady, nejen PET lahve a nápojové plechovky. Podobný postoj má také např. Itálie, Španělsko, Belgie.

9) Země, které povinné zálohování zavedly, jej zavedly buď proto, že na jejich území používají opakovaně plnitelné PET lahve, nebo jejich míra sběru PET lahví v odpadovém systému byla nízká. Což není případ České republiky, ta plní cíle k PET lahvím již od roku 2020. Zkušenosti ze zemí, které povinné zálohování zavedly, ukazují, že navrhovaný zálohový systém je násobně dražší, než systém v České republice. Pro příklad lze uvést, že náklady na jednu PET lahev v zálohovém systému na Slovensku jsou cca 7krát vyšší než při stejné míře sběru v České republice. Navíc na Slovensku se ani po zavedení zálohování viditelně nezvýšilo procento recyklace odpadních plastů. Co se týká plechovek, ty budou tak či tak vyřešeny, neboť od roku 2030 je v ČR zakázáno skládkování využitelných odpadů, a veškeré kovové odpady, nejen nápojové plechovky, se proto vytrídí před, či za zpracovatelskými odpadovými technologiemi a v plné míře se zrecyklují. A to prokazatelně i bez zavedení zálohování. Tato forma řešení je navíc výrazně ekologičtější, protože řeší komplexně všechny kovové obaly, nikoli jen velmi úzkou část nápojových plechovek jak navrhovaný systém zálohování.

10) Průzkumy veřejného mínění realizované pro obce a města ukazují (srov. seminář v Poslanecké sněmovně ze dne 16. 11. 2023), že většina občanů je proti zavedení povinného zálohování. Pokud jsou občané obeznámeni s dopady povinného zálohování a s tím, že žádná PET lahev ze zálohového systému se nevypláchne a znovu nenaplní, ale stane se s ní zcela to samé, jako s PET lahví ze žlutého kontejneru, pak nevidí objektivní důvody k přechodu na dražší systém, jehož dopady pocítí jak občané, tak obce. Povinné zálohování navíc evidentně snižuje komfort občanů oproti stávajícímu pohodlnému systému, kdy stále větší část občanů má sběrnou nádobu dokonce ve svém domě, ostatní průměrně cca 85 metrů.

11) V tuto chvíli nás nic k povinnému zálohování nenutí a ani vláda samotná se k prosazení tohoto řešení nezavázala. Jedná se pouze o aktivitu ministra životního prostředí. Obecní systémy separace se musí dále rozvíjet, aby byly naplněny cíle pro všechny komunální odpady. Pokud se v čase ukáže, že některé komodity potřebují další doplňkovou motivaci k navýšení výsledku třídění, lze je ve vhodnou dobu zavést. Jednoznačně existují i jiné cesty, jak bezzbytku naplnit množinu cílů ke komunálním odpadům, včetně plastových lahví a nápojových plechovek. Dne 25. 4. 2024 se většina zainteresovaných subjektů na semináři v Poslanecké sněmovně organizovaném výborem pro životní prostředí PSP ČR, SMO ČR, SMS ČR, HK ČR, SOCR, AČTO a dalšími shodla, že cíle lze splnit například zavedením doplňkové motivace k třídění pomocí QR kódů, což je vlastně moderní cesta digitálních záloh, které však využívají stávající třídící infrastrukturu. Systém je proto násobně levnější než automaty a vracení odpadů v obchodech s potravinami. Systém navíc neobtěžuje občany, protože ti vrací odpady do stejných nádob jako nyní. Takový systém je použitelný na všechny druhy obalů, nikoli jen na dvě komodity (PET a plechovky). Česká republika potřebuje přijímat moderní a efektivní řešení. Řešení, která budou použitelná i v budoucích letech a která se budou moci dále rozvíjet s využitím digitálních technologií.

Vážený pane premiére, žádáme Vás, abyste z titulu předsedy vlády vyslyšel náš jednoznačný nesouhlas a jasné argumenty proti aktuálnímu návrhu ministerstva životního prostředí, nápojářského průmyslu a výrobců zálohovacích automatů na zavedení povinného zálohování. Naše níže uvedené organizace sdělily širokou řadu vážných připomínek, které nebyly dostatečným způsobem vypořádány. To konstatovala také řada členů LRV, současně padlo

upozornění na nedodržování platného usnesení vlády v případě této novely. Velká část subjektů vyzvala MŽP po vypořádání připomínkového řízení ke stažení návrhu zákona. V dané věci trvá velký počet rozporů a s řadou míst přetrvává principiální nesouhlas. Z tohoto důvodu a s ohledem na shora uvedené, Vás jménem velké části připomínkových míst žádáme, aby vláda zastavila legislativní práce na systému, který objektivně přináší lidem a obcím negativní ekonomické dopady a horší komfort žití, než doposud. Návrh zákona by měl být vládou vrácen ministerstvu k celkovému přepracování a přípravě takového řešení, které:

- a) nebude vyvádět odpady s pozitivní hodnotou z obecních systémů separace,
- b) bude podporovat současný systém třídění a rozvoj navazujících třídících technologií pro všechny komunální odpady ve vztahu k nutnému splnění všech cílů ke komunálním odpadům,
- c) nebude nutit občany nosit nově odpady do prodejen potravin a
- d) bude postaven na využití nejmodernějších technologií, kterými lze zvyšovat motivaci občanů k vysoké úrovni třídění všech obalových materiálů, nejen PET lahví a plechovek.

Je třeba připravit takové řešení, které bude obsahovat vyvážené aspekty environmentální, sociální a ekonomické oblasti. Jedině takové řešení může být přínosné pro občany České republiky a zajistí splnění legislativních cílů.

Podepsané organizace

Svaz měst a obcí České republiky
Mgr. Pavel Drahovzal, místopředseda Svazu

Sdružení místních samospráv České republiky
Mgr. Eliška Olšáková, předsedkyně Sdružení

Asociace krajů České republiky
MUDr. Martin Kuba, předseda Rady Asociace krajů ČR

Hospodářská komora České republiky
Ing. Tomáš Prouza, MBA, viceprezident Komory

Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů České republiky
Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA, prezident Konfederace

Rozdělovník adresátů

Premiér vlády České republiky

Na vědomí

Ministři vlády České republiky

Předseda Senátu Parlamentu České republiky

Předsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

Předsedové senátorských klubů Senátu Parlamentu České republiky

Předsedové poslaneckých klubů Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

Předseda výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí Senátu Parlamentu České republiky

Předsedkyně výboru pro životní prostředí Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky